

מידעון רבעון I - 2026

אגף מדע חברתי

הקדמה

המידעון נעשה על ידי האגף למדע חברתי ברשות הטבע והגנים.

המידעון מכיל כתבות עיתונאיות מרחבי ישראל והעולם שקשורות בנושאי עבודת חטיבת קהל וקהילה ברשות וכן מחקרים חברתיים שנעשים בארץ ובעולם ואצלו באגף שרלוונטיים לעבודת רשות הטבע והגנים.

מטרת המידעון היא להעשיר את הידע של אנשי/נשות הרשות ולשמש כהשראה ליוזמות.

אנו מאחלים לכולכם ולכולכן חג שמח ושקט, ומקווים לימים שלווים ורגועים.

תוכן עניינים

◆ ארצות הברית: 4-6

◆ שאר העולם : 7-16

◆ ישראל: 17-19

◆ מחקרים רלוונטיים: 20-21

◆ טעימה מהמחקר שלנו: 22-24

Yosemite National Park and Preserve
Pictured by NPS

ארצות הברית

בחסות טראמפ, שומרי היערות ביוסמיטי נעלמו – והמבקרים משתוללים // הארץ בתרגום של New York Times

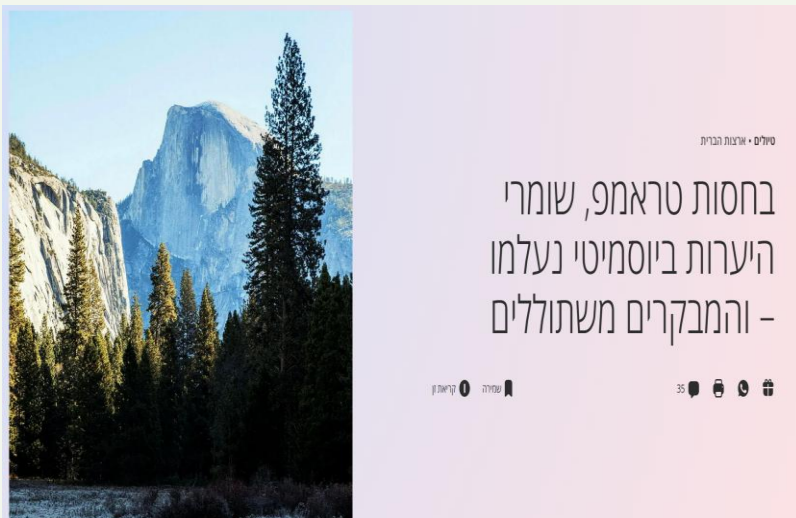
27/01/2026

כתבה המתארת את ההשלכות של מדיניות ממשל טראמפ על שירות הפארקים הלאומיים, ועל פארק יוסמיטי בפרט.

קיצוץ כוח האדם בשירות הפארקים הלאומיים, שעל פי הנאמר הגיע ל-25%, הותיר פארקים מסוימים ללא רמת פיקוח מספקת. ביוסמיטי מצבת כוח האדם כיום אינה מספיקה לאיוש עמדות הכניסה וקידום התנהגות נכונה בטבע.

בכתבה מתואר כי יש ימים בהם מבקרים נכנסים ללא תשלום וללא פיקוח. דבר זה מוביל להתנהגות לא אחראית: השלכת פסולת, קפיצות מסוכנות מצוקים, הטסת רחפנים, וכניסה למסלולים מסוכנים הנדרשים בהזמנה מראש – ללא הזמנה.

קישור לכתבה - לקבלת גישה מלאה לכתבה למי שלא מנוי לעיתון, אנא פנו לנועה רייזנר.

3 Popular U.S. National Parks Eliminated Summer Entry Reservations For 2026 // Forbes

02/03/2026

Written by Emese Maczko

3 Popular U.S. National Parks Eliminated Summer Entry Reservations For 2026

By [Emese Maczko](#), Contributor. © Emese Maczko is a travel writer covering su...

[Follow Author](#)

Published Mar 02, 2026, 08:00am EST, Updated Mar 02, 2026, 02:24pm EST

< > 0

Yosemite National Park, California, United States

ה-NPS ביטל את מערכת הזמנות הכניסה לפי זמן מוגדר בפארקים יוסמיטי, גליישר וארצ'ס ב-2026.

ביוסמיטי, למשל, ההחלטה התקבלה לאחר שהובן כי ברוב ימות השבוע לא היה עודף ביקוש לביקורים ולכן מערכת הזמנות היא לא הכלי היעיל ביותר לניהול עומסים. במקום זאת, ישתמשו בניטור תנועה בזמן אמת, ניהול חניה, תגבור כוח אדם בצמתים מרכזיים, עידוד הגעה בימי חול, ועידוד ביקור באזורים פחות עמוסים.

במקביל, יישמר מערך היתרים וניהול הזמנות לפעילויות מיוחדות ולאזורים מסוימים.

קישור לכתבה

Photo by Ernest Malimon on Unsplash

שאר העולם

Paramparika Pravaasa (Heritage Tours) to promote lesser-known heritage spots

// Times Of India

09/03/2026

Paramparika Pravaasa to promote lesser-known heritage spots

TNN / Mar 09, 2026, 00:48 IST

Comments

Share

Mandya: The department of archaeology, museums and heritage has launched an initiative to create awareness and encourage heritage tourism at places that receive few visitors.

According to officers, several historical locations in Karnataka fall under the category of lesser-known heritage spots

that receive limited public attention. While some sites attract a modest number of visitors and receive basic conservation support, many lesser-known heritage locations remain neglected. Often, even local communities are not fully aware of their historical importance, resulting in minimal public interest and reduced efforts towards preservation.

מדינת קרנטקה בהודו מקדמת פרויקט סיורי מורשת באתרים שאינם מוכרים ציבורית. על מנת להעלות מודעות ולחזק את האתרים הללו (שלרוב אינם מקבלים תקציבי שימור), משרד המורשת יזם תכנית של סיורים העוברים בין אותם אתרים ומיועדת למגוון קהלים. מעבר לקידום תיירותי, היוזמה נועדה לטפח מודעות ציבורית, לתרום לשימור אתרי המורשת ולערב קהילות מקומיות דרך עידוד הקמת שירותי תיירות והזדמנויות תעסוקה.

קישור לכתבה

'It creates a sense of belonging': Brazil bets on hiking trails for conservation // The Guardian

05/03/2026

Written by Constance Malleret in Ubajara and Sete Cidades

The alternatives

'It creates a sense of belonging': Brazil bets on hiking trails for conservation

The country's network of footpaths is growing - with hopes they will develop local economies and better preserve the environment

בשנים האחרונות מפתחת ברזיל רשת ארצית של שבילי הליכה ארוכי טווח, כחלק ממדיניות ממשלתית שנועדה להגדיל את הנגישות לפארקים הלאומיים, לחזק כלכלות מקומיות ולעודד שמירת טבע. הרעיון מאחורי התכנית נשען על ההנחה כי חשיפה ישירה לטבע מגבירה את המוטיבציה לשמור עליו.

רבים מהשבילים מוקמים ביוזמות מקומיות של קהילות, וכיום פועלים בברזיל 22 שבילים ארוכים באורך כולל של 7,000 ק"מ, לצד כ-9,000 ק"מ הנמצאים בתכנון.

[קישור לכתבה](#)

Extreme ways countries are combatting overtourism // BBC

19/02/2026

Written by Lindsey Galloway

הכתבה סוקרת צעדים שונים להתמודדות עם תיירות יתר ביעדים הסובלים מהתופעה.

ביפן הושקו כלי חיזוי עומס לצד עידוד ביקור באזורים שקטים.

בדנמרק נעשה שימוש בתמריצים התנהגותיים: תיירים יכולים "לשלם" עבור חוויות באמצעות פעולות סביבתיות, כגון הגעה למוזיאונים באופניים או איסוף אשפה בתעלות העיר במהלך שיט.

בג'מייקה נעשה ניסיון לעודד ביקור מחוץ לעונת השיא באמצעות החזר כספי במקרה של גשמים כבדים על ידי חברות תיירות וביטוח.

בספרד נעשה שימוש בבינה מלאכותית להכוונת מבקרים לזמני ביקור ולאתרים פחות עמוסים.

[קישור לכתבה](#)

Private buildings, public land: how Australia's national parks became a battleground between conservation and commerce // The Guardian

07/03/2026

Written by Joe Hinchliffe and Lisa Cox

Private buildings, public land: how Australia's national parks became a battleground between conservation and commerce

הכתבה מתארת את המתח הגובר באוסטרליה בין פיתוח תיירות פרטית שמורות
ופארקים לאומיים לבין עקרונות של שימור טבע ונגישות ציבורית לטבע.

מצד אחד, יזמים וחברות תיירות טוענים כי פיתוח מסלולי הליכה מודרכים ומתחמי לינה
מאפשר נגישות לטבע למי שלא מורגל לטייל בו, מסייע להתמודד עם תת-תקצוב הפארקים
ומייצר הכנסות התומכות בשימור.

מצד שני, אנשי שימור מזהירים כי הקמת תשתיות פרטיות בלב אזורי טבע מהווה הפרטה של
קרקע ציבורית, שעלולה לפגוע בערכי הטבע.

קישור לכתבה

No selfies, please: Dolomites push back against overtourism ahead of Games // Reuters

15/01/2026

Written by Giselda Vagnoni

No selfies, please: Dolomites push back against overtourism ahead of Games

By Giselda Vagnoni

January 15, 2026 12:27 PM GMT+2 · Updated January 15, 2026

[1/3] People pose for a picture in front of the Olympic rings and the Olympia delle Tofane track, which will host the women's alpine skiing competition during the Milano Cortina Winter Olympic Games 2026, in Cortina, Italy, January 24, 2025. REUTERS/Claudia Greco/File Photo [Purchase Licensing Rights](#)

הכתבה מתארת את החשש של קהילות מקומיות בהרי הדולומיטים באיטליה מפני תיירות יתר המונעת בין היתר על ידי רשתות חברתיות, לקראת אולימפיאדת החורף 2026.

גורמים מקומיים וארגוני סביבה מזהירים כי החשיפה העולמית והפרסומים ברשתות החברתיות מצד חברות מסחריות ומשפיענים, עלולים להפוך אתרי טבע שקטים ליעדים ויראליים ועמוסים.

בתגובה, רשויות מקומיות וארגוני סביבה בוחנים צעדי ניהול חדשים, בהם הגבלת תנועה וחניה והגבלת פיתוח תיירותי, לצד יוזמות פרטיות להימנע מפרסום מיקומים מדויקים ברשתות החברתיות.

[קישור לכתבה](#)

Greece Unveils Strategy to Shield Cultural Heritage From Climate Change // Greek Reporter

10/03/2026

Written by John Koutroumpis

Greece Unveils Strategy to Shield Cultural Heritage From Climate Change

By John Koutroumpis March 10, 2026

Greece's new national strategy to protect cultural heritage sites from the impacts of climate change. Credit: Greek Reporter

יוון הציגה תכנית לאומית מקיפה להגנה על המורשת התרבותית מפני השפעות שינויי האקלים.

התכנית מתמקדת באתרי מורשת וכוללת הערכת סיכוני אקלים ארצית הבוחנת את רמת החשיפה והפגיעות של אתרים ברחבי המדינה, במטרה לסייע לרשויות לבחור תכניות הסתגלות מותאמות לכל אתר.

לצד זאת מקודמים פרויקטי תשתית מניעתיים להגנה על אתרים ארכיאולוגיים פגיעים, בהם מערכות הגנה מפני שריפות, עבודות למניעת הצפות וצעדים להפחתת סכנת מפולות.

התכנית כוללת גם הכשרות מקצועיות לעובדי משרד התרבות בתחום הסתגלות לשינויי אקלים.

קישור לכתבה

Tourism is booming in 2026 - just not where you think // BBC

15/02/2026

Written by Lindsey Galloway

הכתבה עוסקת בצמיחה המואצת בתיירות העולמית. בשנת 2025 נרשמו יותר מ-1.5 מיליארד נסיעות בינלאומיות, כאשר הצמיחה המהירה ביותר נרשמה במדינות כמו ברזיל, מצרים, אתיופיה, בהוטן ואיי סיישל.

הגורמים לצמיחה כוללים פתיחת אטרקציות חדשות (כגון המוזיאון המצרי הגדול), שיפור קישוריות הטיסות הבינלאומיות, ושינוי בהעדפות המטיילים המחפשים תרבות ייחודית וטבע.

במקביל, חלק מהיעדים מנסים לנהל את הגידול בתיירות באמצעות פיזור מבקרים לאזורים פחות מתוירים, עידוד חוויות תיירות איטיות ומותאמות יותר, וקידום מדיניות תיירות מבוקרת.

קישור לכתבה

08/03/2026

Written Rory Carroll

Plan to turn Irish borderlands into Unesco 'region of literature'

Arts group proposes literary routes across 11 counties linked to writers from Jonathan Swift to Lisa McGee

📷 The Mourne Mountains, which inspired CS Lewis, will be a stop on the 'spiritual way'.
Photograph: Gareth McCormack/Alamy

יוזמה חדשה מבקשת להפוך את אזור הגבול בין אירלנד לצפון אירלנד ל"אזור ספרות" מוכר על ידי אונסק"ו.

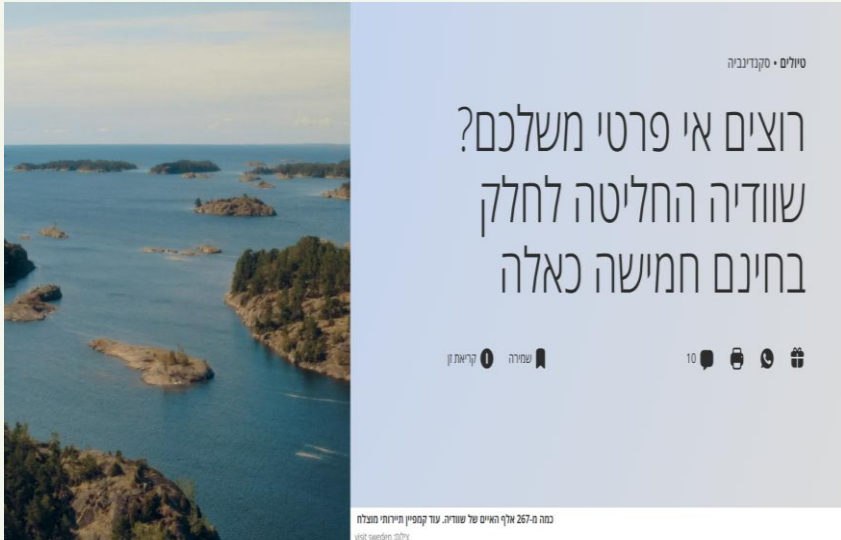
התכנית מציעה ליצור תשעה מסלולי ספרות המחברים בין מקומות המזוהים עם סופרים ומשוררים איריים מרכזיים. המסלולים מיועדים להוביל מבקרים דרך עיירות וכפרים מחוץ למסלולי התיירות המרכזיים.

אונסק"ו מכירה כיום ב-63 "ערי ספרות" אך היוזמים מקווים ליצור קטגוריה חדשה של "אזור ספרות".

קישור לכתבה

רוצים אי פרטי משלכם? שוודיה החליטה לחלק בחינם חמישה כאלה // הארץ

19/02/2026
נכתב ע"י איתן שלם

הכתבה סוקרת קמפיין ייחודי של רשות התיירות של שוודיה, במסגרתו יוצעו חמישה איים קטנים לחמישה זוכים לתקופה של שנה, ללא תשלום. הזוכים יקבלו מעמד של אפוטרופוסים: הם יוכלו לשהות באי, לארח ולהשתמש בו, אך לא לבנות או לפגוע בטבע. בנוסף, בהתאם לחוק השוודי, הציבור הרחב יוכל להגיע לאי.

היוזמה נועדה למשוך תיירות ליעדים פחות מוכרים של המדינה, לקדם תפיסה של חופש ואחריות בטבע, לצד מיצוב רחב יותר של שוודיה בזירה הבין-לאומית.

ההשתתפות פתוחה לקהל הרחב (למעט מיליארדרים).

קישור לכתבה - לקבלת גישה מלאה לכתבה למי שלא מנוי לעיתון, אנא פנו לנועה רייזנר.

דיפלה
צולם ע"י רותם כהן וידר

ישראל

עין ג'ונס בסכנה? בחסות המלחמה, החלו עבודות שיפוץ במעיין החם החינמי האחרון בישראל ויש מי שמודאג // הארץ

06/03/2026
נכתב ע"י איתן שלם

הכתבה סוקרת את הקונפליקט סביב המעיין החם עין ג'ונס, שנסגר לאחרונה לציבור בעקבות עבודות שיפוץ שמבצעת רשות ניקוז כנרת.

המהלך עורר התנגדות מצד פעילים סביבתיים וחברתיים החוששים כי מדובר בצעד ראשון לקראת סגירת המעיין או הפיכתו למוסדר ומסחרי. מנגד, המועצה האזורית עמק הירדן מדגישה כי השיפוץ נדרש בשל סכנה בטיחותית וכי הטענות כנגדם שגויות.

עין ג'ונס בסכנה?
בחסות המלחמה,
החלו עבודות שיפוץ
במעיין החם החינמי
האחרון בישראל
- ויש מי שמודאג

קריאת
שורה

22

קישור לכתבה - לקבלת גישה מלאה לכתבה למי שלא מנוי לעיתון, אנא פנו לנועה רייזנר.

קישור לפוסט של יותם יעקובסון בנושא - פעיל במאבקים סביבתיים, חוקר ומרצה

הוויכוח על החוף הנפרד בת"א מטשטש את הבעיה האמיתית // זמן ישראל

03/12/2025
נכתב ע"י אביב לביא

מרים אלסטר/פלאש90

ים של אנשים

הוויכוח על החוף הנפרד בת"א מטשטש את הבעיה האמיתית

על אף המחאה הכמעט אוטומטית והטענות להדתה, כולם עשויים להרוויח מהמהלך שרוקמות עיריית תל אביב-יפו והרצליה ומשרד הפנים: הדתיים יקבלו חוף נפרד גדול במפגש בין הערים, וחוף שרתון ישוחרר לציבור החילוני וישתלב ברצף החופים הפתוחים • המהלך חיובי, אבל

הכתבה עוסקת בהעברת החוף הנפרד (לנשים ולגברים) בתל אביב לצפון העיר, לאזור הגבול עם הרצליה.

לטענת הכותב, מקרה זה ממחיש כי הבעיה בהקשר של חופים ורחצה נפרדת היא אינה הדתה של המרחב אלא **במחסור בחופי רחצה מוכרזים בישראל**. מצב זה יוצר צפיפות, ומוביל לשימוש בחופים לא מוסדרים ומסוכנים.

הכתב טוען כי במקום שהמגזרים יאבקו על חלוקת החופים הקיימים, הממשלה צריכה לספק לכלל הציבור יותר חופים מוכרזים.

[קישור לכתבה](#)

Canyonlands National Park
NPS Photo / Mackenzie Reed

מחקרים רלוונטים

National parks as a collective experience // Tourism Management

Written by Bing Pan & William L. Rice
2026

המאמר מציע חשיבה מחודשת על ניהול מבקרים בפארקים לאומיים בארה"ב, ומערער על ההנחה שלפיה צפיפות מבקרים פוגעת בהכרח באיכות חוויית הביקור. במקום זאת, המחברים מציעים לראות בנוכחותם של מבקרים אחרים פוטנציאל ליצירת חוויה משותפת. לשם כך החוקרים נשענים על המושג "קומיוניטאס" (Communitas) שטבע האנתרופולוג ויקטור טרנר. בהקשר של פארקים לאומיים, נטען כי חוויות משותפות עשויות להעמיק את תחושת המשמעות וההנאה מהביקור.

ברמה המעשית, מוצע להרחיב את כלי הניהול הקיימים כך שיכללו גם בחינה של אינטראקציה חברתית באור חיובי, לצד תכנון מרחבים המעודדים מפגש, במקביל לשימור אזורים שקטים.

קישור למאמר

טעימה מהמחקר שלנו

רווחה מבוססת טבע בישראל – סקירת ספרות יישומית

אגף מדע חברתי
נכתב על ידי ד"ר מלי נבו
עורך - ד"ר ליאור חן

רקע על סקירה רווחה מבוססת טבע בישראל

ציבורית < מדע חברתי

סקירות יישומיות
מידע נוסף

דוחות ומחקרים
מידע נוסף

הסקירה היישומית שכתבה ד"ר מלי נבו מניחה תשתית מקצועית ומושגית לתחום המתפתח של רווחה מבוססת טבע בישראל.

המסמך מציג את החיבור לטבע כמשאב חיוני לחוסן ולשיקום, מגמה שהתרחבה משמעותית בעקבות משברי הקורונה ומלחמת שביעי באוקטובר.

בנוסף, הסקירה מציעה קווים מנחים לעבודה אתית וכוללת מילון מונחים מקיף לעוסקים בשילוב הטבע בתחומי הטיפול, החינוך והרווחה.

קישור לסקירה

